

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра обліку і оподаткування та маркетингу

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ
БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА**

Виконала

студентка 2 курсу
групи ОО – 2 м (з)
освітнього ступеня «Магістр»
напряму підготовки 071
«Облік і оподаткування»

_____ Музальова Тетяна Романівна

Науковий керівник

к.е.н., доц.

_____ Головачко Василь Михайлович

Робота допускається до захисту:

Завідувач кафедри обліку

і оподаткування та маркетингу

д.е.н., професор

_____ Реслер М.В.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВЕДЕННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	7
1.1. Економічна сутність та принципи безготівкових розрахунків	7
1.2. Поняття системи безготівкових розрахунків.....	14
1.3. Нормативна база та спеціальна література з питань обліку, аналізу та аудиту безготівкових розрахунків	19
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	26
2.1. Методика здійснення обліку безготівкових розрахунків	26
2.2. Форми безготівкових розрахунків та оцінка розрахункових документів.....	35
2.3. Удосконалення обліку безготівкових розрахунків шляхом його автоматизації	42
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА АУДИТ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	56
3.1. Методика здійснення аналізу безготівкових розрахунків.....	56
3.2. Методика здійснення аудиту безготівкових розрахунків	64
3.3. Робочі документи аудитора щодо перевірки стану безготівкових розрахунків	73
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
ДОДАТКИ	91

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що перехід на безготівкову оплату – мета розвитку багатьох фінансових систем світу, в тому числі й України. В умовах, коли спостерігається зниження рівня платоспроможності підприємств, порушення товарного і грошового обігу, неефективність діючого механізму розрахунків між підприємствами, який не стимулює їх до своєчасного виконання платежів, необхідно не тільки технічно здійснювати розрахункові операції, але і вдосконалювати організацію безготівкових розрахунків.

Безготівкові розрахунки допоможуть зробити сферу комерції максимально прозорою як для покупця, так і для продавця. Крім того, це спосіб уникнути багатьох видів фінансового шахрайства і захистити екологію планети.

Сьогодні економіка України потребує швидких структурних та технологічних перетворень при одночасному вдосконаленні механізму безготівкових розрахунків, так як сучасний її стан характеризується розладом платіжно-розрахункової системи та платіжною кризою. Своєчасна і повна сплата доставленої продукції, виконаних робіт та наданих послуг, інших боргових зобов'язань є однією з головних передумов та ознак ефективності функціонування економіки в цілому і кожного його суб'єкта окремо.

Від стану безготівкових розрахунків, своєчасного і повного надходження від платників коштів залежить стан грошового обігу, ціноутворення, кредитні відносини, фінансовий стан підприємств і, як підсумок, соціальний стан населення. В період економічної кризи порушується система безготівкових розрахунків, збільшується попит на готівку та кредит банків.

Раціональна організація контролю за станом розрахунків сприяє покращанню договірної і розрахункової дисципліни, виконанню зобов'язань перед кредиторами, підвищенню відповідальності за дотримання платіжної дисципліни, скороченню дебіторської і кредиторської заборгованості, прискоренню обігу коштів, а в цілому – покращанню фінансового стану суб'єкта господарювання.

Для здійснення господарських операцій підприємство само вибирає найефективніші та найкращі форми розрахунків і від правильності застосування тієї чи іншої форми розрахунків підприємство може виграти або програти.

Застосування безготівкових форм розрахунків дозволяє здійснювати успішну економічну діяльність, підвищувати платоспроможність підприємств, їх фінансову стійкість, а також збільшує ефективність роботи підприємства.

Не важко зрозуміти, що за безготівковими розрахунками майбутнє, а, отже, враховуючи цей фактор і ситуацію в нинішній час, можна з впевненістю сказати, що в недалекому майбутньому робота бухгалтера сильно зміниться.

Питання обліку, аналізу та аудиту операцій, пов'язаних з безготівковими розрахунками розглядалися в роботах таких вітчизняних науковців, як: Ф. Бутинця, Н. Галушки, І. Любезної, А. Мазаракі, Є. Мниха, В. Павлюка, М. Рибченка, В. Сопка, Л. Сука, Н. Ткаченка.

Метою дипломної роботи є дослідження організації та методики проведення обліку, аналізу та аудиту безготівкових розрахунків в Україні, вивчення форм безготівкових розрахунків та ведення документації на підприємствах.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання**:

- розкрити економічну сутність та принципи безготівкових розрахунків на підприємствах;
- визначити поняття системи безготівкових розрахунків;
- проаналізувати нормативну базу та спеціальну літературу з питань обліку, аналізу та аудиту безготівкових розрахунків;
- опанувати методику здійснення обліку безготівкових розрахунків;
- дослідити документування господарських операцій з обліку безготівкових розрахунків;
- розглянути сучасні форми безготівкових розрахунків та навести оцінку розрахункових документів;
- визначити додаткові напрями удосконалення обліку безготівкових розрахунків;

- опанувати методику здійснення аналізу безготівкових розрахунків;
- вивчити методику здійснення аудиту безготівкових розрахунків;
- навести характеристику робочих документів аудитора щодо перевірки стану безготівкових розрахунків.

Об’єктом дослідження в дипломній роботі є процес здійснення обліку, аналізу та аудиту безготівкових розрахунків на основі Виробничого підрозділу «Кам’яницький кар’єр» Філії «Центр Управління промисловістю» Акціонерного товариства «Українська залізниця» (далі – ВП «Кам’яницький кар’єр» Філії «ЦУП» АТ «УЗ»).

Предмет дослідження – окремі аспекти, пов’язані із порядком організації та функціонування системи безготівкових розрахунків.

Методи дослідження. У дипломній роботі використовуються різні методи дослідження. Головним серед них є діалектико-матеріалістичний метод дослідження, який передбачає розгляд усіх явищ у їх взаємозв’язку та єдності, розвитку і взаємному впливі. Він дозволив дослідити зміст і правові форми безготівкових розрахунків, а також проблеми, які виникають в процесі їх здійснення. Використовуючи історичний метод, було досліджено історію розвитку безготівкових розрахунків, а також використовувалися спеціальні методи пізнання.

Інформаційною базою дослідження є використаний статистичний, аналітичний матеріал, також використовувалася як періодична література, книги, так і законодавчі, нормативні та інструктивні матеріали, що стосуються даної теми.

Обсяг і структура магістерської роботи. Магістерська робота складається з вступу, трьох розділів і висновків. Загальний обсяг роботи становить 90 сторінок друкованого тексту. Робота містить 11 таблиць, 12 рисунків, 4 формули, 24 додатки, використані джерела з 72 найменувань.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши матеріали розглянуті у дипломній роботі та всебічно вивчивши досліджувану тему, можна зробити наступні висновки:

1. Розкрито економічну сутність та принципи безготівкових розрахунків, тобто теоретичні основи ведення безготівкових розрахунків на підприємстві – те, на чому базуються безготівкові розрахунки підприємства, їх значення, визначення структурно-функціональних компонентів системи безготівкових розрахунків. В організації безготівкових розрахунків важливо, щоб момент здійснення платежу максимально наближався до моменту відвантаження продукції, виконання робіт, надання послуг. Своєчасна і повна оплата продукції є однією з головних ознак ефективного функціонування економіки в цілому і кожного її суб'єкта зокрема.

2. Проаналізовано нормативну базу та спеціальну літературу з питань обліку, аналізу та аудиту безготівкових розрахунків. Система нормативного регулювання бухгалтерського обліку, аналізу та аудиторської діяльності в Україні доволі розширена. Питання обліку, аналізу та аудиту безготівкових розрахунків, у літературних джерелах, також досить повно розкриті.

3. Опановано методику здійснення обліку безготівкових розрахунків. Безготівкові розрахунки на підприємствах здійснюються через установи банків у порядку, встановленому НБУ згідно з законами України. Учасники безготівкових розрахунків можуть відкривати поточні, депозитні, карткові рахунки у будь-яких банках України з власного вибору та за згодою банків. Підприємства самостійно встановлюють черговість і напрями списання коштів з власних рахунків, крім випадків, передбачених законами України.

4. Досліджено документування господарських операцій з обліку безготівкових розрахунків. Документальним підтвердженням операцій з руху коштів на рахунках у банку є виписка банку. Вона замінює реєстр аналітичного обліку за поточним рахунком і одночасно є підставою для здійснення бухгалтерських записів.

5. Розглянуто сучасні форми безготівкових розрахунків та наведено оцінку розрахункових документів. Виділяють наступні форми платіжних документів, а саме: платіжні доручення; платіжні вимоги; платіжні вимоги-доручення; меморіальні ордери; чеки; акредитиви; інкасові доручення (розпорядження). В Україні питома вага безготівкових розрахунків здійснюється платіжними дорученнями (81 %), значно меншу вагу в безготівкових розрахунках займають розрахунки чеками (8 %) та платіжними вимогами-дорученнями (6 %).

6. Визначено додаткові напрями удосконалення обліку безготівкових розрахунків. Удосконалення обліку безготівкових розрахунків на підприємствах всіх форм власності, можливе шляхом: впровадження електронних систем «клієнт-банк» та «Інтернет-банк»; застосування бухгалтерського програмного забезпечення; використання пластикових платіжних карток.

7. Опановано методику здійснення аналізу безготівкових розрахунків. Вона складається з певного алгоритму дій, при якому необхідно розрахувати: ефективність форм безготівкових розрахунків та порівняти їх результати; питому вагу векселів одержаних, придбаних та виданих окремо у загальному підсумку балансу; прибутковість векселів набутих; скласти таблицю даних показників за аналізований період, а також зробити відповідні висновки. Аналіз безготівкових розрахунків дає змогу контролювати заборгованість підприємства, регулювати її погашення, при цьому, зменшуючи ризики діяльності підприємства.

8. Вивчено методику здійснення аудиту безготівкових розрахунків. Вона включає: формулювання мети, визначення основних та практичних завдань, що висувуються перед аудитором, пошук та вивчення відповідних джерел інформації, а також наведення послідовності етапів та під етапів проведення аудиту безготівкових розрахунків. В ході проведення даних етапів та під етапів, аудитор здійснює покрокову перевірку відображення стану безготівкових розрахунків.

9. Наведено характеристику робочих документів аудитора щодо перевірки стану безготівкових розрахунків. В них відображається інформація

про: наявність рахунків у банках та їх залишки; здійснену оцінку системи внутрішнього контролю підприємства, за допомогою відповідних тестів; зроблені аудитором висновки та прийняті рішення і рекомендації. Перелік основних питань, які підлягають перевірці визначено в Програмі аудиту безготівкових розрахунків.

Також варто зазначити, що особливості безготівкових розрахунків проявляються в наступному:

- у безготівкових грошових розрахунках беруть участь троє учасників: платник, одержувач і банк, у якому здійснюються такі розрахунки у формі запису по рахунках платника й одержувача;
- учасники безготівкових грошових розрахунків існують в кредитних відносинах з банком;
- переміщення (перерахування) грошей, що належать одному учасникові розрахунків, на користь іншого проводяться шляхом записів по їхніх рахунках, у результаті чого змінюються кредитні відносини банку з учасниками таких операцій.

Подальший розвиток безготівкових розрахунків вимагає вирішення питань розвитку безготівкової платіжної інфраструктури (в тому числі оснащеної технологіями для здійснення безконтактних платежів), регулювання розмірів комісійної винагороди для банків за проведення операцій з переказу коштів, відкриття та обслуговування рахунків, створення механізмів мотивації переходу населення з готівкових форм розрахунків і платежів до безготівкових.

Розвиток та організація безготівкових розрахунків є найважливішою передумовою стабільного розвитку економіки держави. Це безпосередньо стосується і України, адже потрібно сформувати ефективний механізм здійснення безготівкових розрахунків між різними господарюючими суб'єктами.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>